

Inleiding Istanbul Verdrag: Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Het Istanbul verdrag stamt uit 2011 en is in 2015 door Nederland geratificeerd en in 2016 voor Nederland in werking getreden (met uitzondering van de BES eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba). Net als het VN Vrouwenverdrag kent het Istanbul verdrag een toezichhoudend Comité: GREVIO (Group of Experts on Action against Violence against Women en Domestic Violence). Dit is de eerste evaluatieronde voor Nederland.

Het verdrag kent een groot aantal bepalingen. Het leunt op eerdere verdragen, zoals het Vrouwenverdrag, die kunnen dus ook worden gebruikt voor uitleg van dit verdrag.

Het Istanbulverdrag in vogelvlucht

Art. 3 definitie: Geweld tegen vrouwen is een vorm van discriminatie en houdt discriminatie in stand, het is een schending van de mensenrechten van vrouwen en een aantasting van de autonomie.

Kernpunten

1. Doelstelling en algemene verplichtingen:

- goede coordinatie en samenhangend beleid
- gendersensitief beleid
- effectieve samenwerking met het maatschappelijk middenveld

Beleed moet dus genderspecifiek zijn en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld. Als belangrijke oorzaak van geweld noemt het verdrag traditionale rolpatronen en machtsverhouding tussen mannen en vrouwen. Dit verhoudt zich lastig met het genderneutrale beleid van NL.

2. Preventie

- Verander sociale en culturele gedragspatronen
- Bewustwording en deskundigheidsbevordering
- Tijdige interventie
- Dader behandeling

3. Bescherming en steun slachtoffers

- Effectieve samenwerking overheidsinstanties
- Dienstverlening mag niet afhankelijk zijn van bereidheid te getuigen of vervolging.
- Maatregelen gericht op bevorderen eigen kracht van vrouwen
- Informatie over opvang en hulpverlening en wettelijke maatregelen tijdig en in begrijpelijke taal
- Bereikbaarheid en toegankelijkheid voorzieningen
- Bevorder econ onafhankelijkheid
- Bijstand, ook juridische bijstand
- Bescherming van kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Opvang moet veilig, voldoende, passend en gemakkelijk bereikbaar zijn.

Belangrijke taak voor gemeenten gezien hun rol in de opvang en in de preventie van geweld. Veel beleid is gedecentraliseerd: gemeenten zijn onderdeel van de staat, moeten dus ook het verdrag naleven.

Kunnen slachtoffers een direct beroep op het Verdrag doen, ook voor de rechter (zgn 'rechtstreekse werking')?

Het is aan de rechter om per (deel van) bepaling te bepalen of die 'een ieder verbindend' is (art. 93

Gw). Vragen daarbij zijn: volgt uit de bepaling (mede) een aanspraak voor een individu? Is de aanspraak voldoende nauwkeurig, zodat de rechter die kan toepassen, of is nadere wetgeving of uitvoerende handelingen nodig om aard en omvang van de aanspraak vast te stellen? Als dat laatste het geval is heeft de bepaling geen rechtstreekse werking. Over veel bepalingen is dus discussie mogelijk of je daar direct beroep op kan doen bij de rechter. Bijv. onvoldoende gendersensitieve behandeling bij aangifte.

Procedure GREVIO

De rapportage procedure bestaat uit verschillende stappen, die net wat anders zijn dan de procedure bij CEDAW.

1. De regering had zijn rapportage begin juni moeten indienen, maar GREVIO (het toezichthoudend comité) heeft de regering tot 12 september uitstel verleend. De regeringsrapportage gebeurt aan de hand van een questionnaire. Zodra het regeringsrapport er is wordt het gepubliceerd op de officiële website van het verdrag (<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio>).
2. Wij gaan ervan uit dat het uitstel voor de regering ook uitstel voor de NGOs schaduwrapportage betekent, maar vooralsnog houden wij in onze planning eind september/begin oktober aan. In beginsel kunnen NGOs waar nodig tijdens de hele evaluatieprocedure informatie indienen. Meer informatie over de rol van NGOs in de evaluatieprocedure kan gevonden worden op de website van GREVIO (<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/ngo>).
3. Op basis van de issues die GREVIO identificeert aan de hand van de regeringsrapportage en de informatie van NGOs en andere stakeholders vindt er begin 2019 een dialoog plaats tussen twee rapporteurs van GREVIO en vertegenwoordigers van de regering. Daarna brengt een delegatie van GREVIO een 5-daags evaluatiebezoek aan Nederland (gepland voor maart 2019). Ze praten dan met de verschillende stakeholders en kunnen ook opvanghuizen en andere relevante locaties bezoeken. Waarschijnlijk worden de dialoog en het werkbezoek aan elkaar gekoppeld.
4. Vervolgens maakt GREVIO een concept-rapport, waarna de regering 2 maanden heeft om hier commentaar op te leveren. Dat wordt verwerkt in het definitieve rapport, waarop de regering nog een keer mag reageren. Daarna wordt het definitieve rapport plus het evt. commentaar van de regering gepubliceerd en gaat het naar het Comité of the Parties (januari 2020). Die kunnen op basis van het rapport een aanbeveling aannemen.
5. Het betrokken land moet het rapport van GREVIO indienen bij het parlement, zodat dit de implementatie van het verdrag mede kan monitoren. En uiteraard wordt het geacht de aanbeveling(en) uit te voeren.

Links

Raad van Europa: www.coe.int/en/web/conventions/home

Istanbul Convention:

[Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence](http://www.coe.int/t/t09/Convention/Convention_en.aspx)

[Explanatory Report](http://www.coe.int/t/t09/Convention/Convention_en.aspx#Explanatory-Report)

GREVIO

[Rules of Procedure of GREVIO](http://www.coe.int/t/t09/Convention/Convention_en.aspx#Rules-of-Procedure)

1st Evaluation Procedure

[Steps in the first evaluation procedure](http://www.coe.int/t/t09/Convention/Convention_en.aspx#Steps-in-the-first-evaluation-procedure)

[Questionnaire](http://www.coe.int/t/t09/Convention/Convention_en.aspx#Questionnaire)

[Webpage evaluatie Nederland](http://www.coe.int/t/t09/Convention/Convention_en.aspx#Webpage-evaluatie-Nederland)